ПРОТОКОЛИ НАГОЯ

ДАР БОРАИ БАТАНЗИМДАРОРИИ

ДАСТРАСӢ БА ЗАХИРАҲОИ ИРСӢ (ГЕНЕТИКӢ)

ВА ИСТИФОДАИ МУШТАРАК

ДАР АСОСИ ОДИЛОНА ВА БАРОБАР

ГИРИФТАНИ ФОИДА АЗ ТАТБИЌИ ОНЊО БА

КОНВЕНСИЯИ ГУНОГУНИИ БИОЛОГӢ

Созмони Милали Муттањид
соли 2010

ПРОТОКОЛИ НАГОЯ ДАР БОРАИ БАТАНЗИМДАРОРИИ ДАСТРАСӢ БА ЗАХИРАҲОИ ИРСӢ (ГЕНЕТИКӢ) ВА ИСТИФОДАИ МУШТАРАК ДАР АСОСИ ОДИЛОНА ВА БАРОБАР ГИРИФТАНИ ФОИДА АЗ ТАТБИҚИ ОНЊО БА КОНВЕНСИЯИ ГУНОГУНИИ БИОЛОГӢ

Тарафњои Протоколи мазкур,

бо вуљуди он, ки Тарафњои Конвенсия оид ба гуногунии биологї мебошанд ва минбаъд «Конвенсия» номида мешаванд,

бо истинод ба он ки истифодаи муштарак дар асоси одилона ва баробар гирифтани фоида аз истифодаи захирањои ирсї, ки яке аз се њадафњои асосии Конвенсия мањсуб меёбад ва бо эътирофи он ки вазифаи Протокол расидан ба ин њадаф дар доираи Конвенсия мебошад,

бо таъкиди такрории соњибњуќуќии давлатњо ба захирањои табиии онҳо мутобиќи муќаррароти Конвенсия,

бо истинод ба моддаи 15 Конвенсия,

бо эътирофи сањми муњими тањвили технология ва њамкории технологї ба рушди устувор љињати ташкили иќтидори тањќиќотї ва навоварї бо маќсади афзудани арзишмандии захирањои ирсї дар кишварњои мутараќќї мутобиќи моддањои 16 ва 19 Конвенсия,

бо эътирофи он ки огоњии љомеа оиди арзишњои иќтисодии экосистемањо ва гуногунии биологї ва истифодаи муштараки ин арзиши иќтисодї дар асоси одилона ва баробар бо муњофизони гуногунии биологї омили муњим љињати нигањдории гуногунии биологї ва истифодаи устувори ќисмњои он мебошад,

бо эътирофи наќши имконпазири дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоида дар мусоидат ба нигањдорї ва истифодаи устувори гуногунии биологї, кам кардани сатњи камбизоатӣ ва таъмини пойдории экологї, ки дар навбати худ љињати расидан ба Њадафњои рушди њазорсола мусоидат мекунад,

бо эътирофи њамбастагї байни захирањои ирсї ва истифодаи муштарак дар асоси одилона ва баробар гирифтани фоида аз истифодаи ин захирањо,

бо эътирофи ањамияти таъмини муайяни њуќуќї нисбати дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштарак дар асоси одилона ва баробар гирифтани фоида аз истифодаи онњо,

њамчунин бо эътирофи муњимияти њавасмандии баробар ва одилона дар гуфтушунидњо оид ба бастани шартномањо байни тањвилгарон ва истифодабарандагони захирањои ирсї,

бо эътирофи наќши њаётан муњими занњо, ки дар таъмини дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоида аз истифодаи ин захирањо доранд, њамчунин бо зарурати иштироки њамаТарафаи занњо дар њама зинањои ташаккул ва амалисозии сиёсат бо маќсади нигањдории гуногунии биологї,

бо азми ќатъии идомаи дастгирї љињати иљрои муќаррароти Конвенсияи дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоидањо,

бо эътирофи зарурати њалли навоваронаи танзими истифодаи муштарак дар асоси одилона вабаробари фоида аз истифодаи ин захирањои ирсї ва донишњои анъанавї, ки ба захирањои ирсї марбут буда, хусусияти байнисарњадї доранд ва ё ба онњо дар мавриди ќабул ва гирифтани розигї асосноккунии пешакї ѓайриимкон аст,

бо эътирофи аҳамияти захираҳои ирсӣ ҷиҳати ташкили таъминоти озуқаворӣ, ҳифзи саломатӣ, нигаҳдории гуногунии биологӣ ва коҳишдиҳии оқибатҳои тағйирёбии иқлим ва мутобиқшавӣ ба онҳо,

бо эътирофи табиати хоси гуногунии биологӣ дар кишоварзӣ, хусусиятҳо ва мушкилиҳои ба он хос, ки ҳалли махсусро талаб менамояд,

бо эътирофи вобастагии мутақобилаи ҳама кишварҳо аз захираҳои ирсӣ барои истеҳсоли озуқаворӣ ва пешбурди кишоварзӣ, ҳамчунин табиати махсус ва аҳамияти он барои расидан ба таъминоти озуқаворӣ дар тамоми ҷаҳон ва ҷиҳати рушди устувори кишоварзӣ дар радифи мубориза бо камбизоатӣ ва тағйирёбии иқлим ва бо эътирофи нақши асосии Шартномаи байналмилалӣ доир ба захираҳои ирсии наботот барои истеҳсоли озуқаворӣ ва пешбурди кишоварзӣ ва Комиссияи ФАО оид ба захираҳои ирсӣ ҷиҳати истеҳсоли озуқаворӣ ва пешбурди кишоварзӣ,

*бо дарназардошти Қоидаҳои б*айналмилалии тиббию беҳдоштии (с.2005) Ташкилоти байналмилалии тандурустӣ ва аҳамияти кафолати дастрасӣ ба патогенҳои одам барои таъмини омодагӣ дар соҳаи ҳифзи саломатии ҷамъиятӣ ва қабули чораҳои вокунишӣ,

бо эътирофи корҳои ҷории дар дигар форумҳои байналмилалӣ суратгирифта, вобаста ба дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи муштараки фоидаҳо,

*бо истинод ба Н*изоми бисёрТарафаи дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи муштараки фоидаҳо, ки дар доираи Шартномаи байналмилалӣ оид ба захираҳои ирсӣ истеҳсоли озуқаворӣ ва пешбурди кишоварзӣ муайяншуда дар мувофиқа бо Конвенсия оид ба гуногунии биологӣ таҳия шудааст,

бо эътирофи он ки ҳуҷҷатҳои байналмилалии вобаста ба дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи муштараки фоидаҳо, бояд ҳамдигарро пурра намоянд, то иҷрои расидан ба ҳадафҳои Конвенсия таъмин шавад,

бо истинод ба рӯзмарра будани банди 8 (j)-и Конвенсия оид ба донишҳои анъанавӣ, вобаста ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи муштарак ва одилонаи фоидаҳо дар асоси татбиқи чунин илмҳо,

бо қайди робитаи мутақобилаи байни захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавӣ, хусусияти ҷудонопазире, ки онҳо барои ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ доранд ва аҳамияти донишҳои анъанавӣ ҷиҳати нигаҳдории гуногунии биологӣ ва истифодаи устувори ҷузъҳои он, барои фаъолияти ҳаётии ҷрмеаҳои мазкур,

бо эътирофи гуногуншаклии вазъи нигаҳдории донишҳои анъанавӣ, вобаста ба захираҳои ирсӣ аз Тарафи ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ё соҳиб будан ба чунин донишҳо,

бо ёддошти он ки ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ҳуқуқи дар ҷомеаҳои худ таъин намудани посдорони қонунии донишҳои вобастаба захираҳои ирсиро доранд,

ҳамчунин бо эътирофи ҳолатҳои беназире, ки дар кишварҳо донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ, ки воқеан ҷиҳати нигаҳдорӣ ва истифодаи устувори гуногунии биологӣ, ки дар шакли шифоҳӣ, хаттӣ ва ё дигар намуд, ки мероси бойи фарҳангиро таҷассум мекунанд, мавҷуданд,

бо қайди Эъломияи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи халқҳои таҳҷоӣ,

бо тасдиқи он ки ҳеч нуктае дар Протоколи мазкур ҳамчун маҳдуд ё поймол кардани ҳуқуқҳои мавҷудаи ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ тафсир намешаванд,

ба мувофиқаи зайл расиданд:

Моддаи 1

Маќсад

Маќсади Протоколи мазкур таъмини истифодаи муштараки фоидањо дар асоси одилона ва баробари захирањои ирсї, аз љумла тавассути таъмини муносиби дастрасї ба захирањои ирсї ва тањвили технологияњои зарурї бо дарназардошти тамоми њуќуќњо ба захирањои мазкур ва технологияњо ва тавассути маблаѓгузории дахлдор, бо ин тарз мусоидат намудан ба нигањдории гуногунии биологї ва истифодаи устувори љузъњои он мебошад.

Моддаи 2

Истифодаи истилоњот

Истилоњоте, ки дар моддаи 2 Конвенсия муайян гардидаанд, нисбат ба Протоколи мазкур истифода бурда мешавад. Њамчунин, барои маќсадњои Протоколи мазкур:

а) «Конференсияи Тарафњо» - маънои Конференсияи Тарафњои Конвенсияро дорад;

b) «Конвенсия» - ба маънои Конвенсия оид ба гуногунии биологї омадааст;

с) «истифодаи захирањои ирсї» - гузаронидани тањќиќот ва коркарди таркиби ирсї ва/ё биотехнологии захирањои ирсї, аз љумла ба василаи истифодаи биотехнология, чуноне ки дар моддаи 2 Конвенсия муайян гардидааст;

d) «биотехнология», чуноне ки дар моддаи 2 Конвенсия оид ба гуногунии биологї муайян гардидааст, маънои њамаи навъи технологияе, ки ба истифодаи системањои биологї, мављудоти зинда алоќаманд аст ва ё бо њосилањои онњо барои истењсол ё таѓйири мањсулот ё равандњо бо маќсади истифодабарии мушаххаси онњоро дорад;

е) «њосил» - ба маънои пайвасти биокимиёии ба таври табиї дучоршавандаро дорад, ки натиљаи экспрессияи љинсї ё мубодилаи моддањои биологї ё захирањои љинсї мебошад, њатто агар он дорои вољидњои фаъоли меросї набошад.

Моддаи 3

Доираи амал

Протоколи мазкур нисбат ба захирањои ирсї дар доираи амали моддаи 15 Конвенсия ва фоида аз истифодаи ин захирањо татбиќ мешавад. Протокол њамчунин нисбати донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї, дар доираи амали Конвенсия ва фоида аз истифодаи ин донишњо татбиќ мешавад.

Моддаи 4

Муносибатњои мутаќобила бо созишномањо ва њуљљатњои байналмилалї

1. Муќаррароти Протоколи мазкур њуќуќ ва ўњдадорињои ягон Тарафро, ки аз созишномањои мављудаи байналмилалї бармеояд, халалдор намесозад, ба истиснои њолатњое, ки иљрои ин њуќуќ ва ўњдадорињо ба гуногунии биологї хавфи љиддї пеш меорад. Банди мазкур бо маќсади бунёди сохтори шаљаравї байни Протоколи мазкур ва дигар њуљљатњои байналмилалї надорад.

2. Њеч чиз дар Протоколи мазкур барои тањия ва амалисозии дигар созишномањои дахлдори байналмилалї аз љониби Тарафњо, аз љумла созишномањои махсуси дигар оид ба дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоидањо монеа намегардад, дар сурати, агар онњо ба њадафњои Конвенсия ва Протоколи мазкур мутобиќ бошанд.

3. Протоколи мазкур дар такомули мутақобила бо дигар ҳуҷҷатҳои байналмилалие, ки барои Протоколи мазкур арзишманданд, амалӣ мегардад. Ба фаъолият ё амалияи муфиду муҳим дар доираи чунин ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ ва созмонҳои байналмилалии дахлдор таваҷҷӯҳ зоҳир намуд, ба шарте ки онҳо ба ҳадафҳои Конвенсия мувофиқ ва ва Протоколи мазкур мухолиф набошанд.

4. Протоколи мазкур василаест ҷиҳати амалигардонии муқаррароти Конвенсия оиди дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи муштараки фоидаҳо. Дар ҳолати истифодаи ҳуҷҷати махсуси байналмилалӣ, ки дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳоро ба танзим медарорад ва ба ҳадафҳои Конвенсия ва Протоколи мазкур мувофиқ аст, Протоколи мазкур барои Тараф ва Тарафҳои ҳуҷҷати махсус нисбат ба захираи ирсии дар ҳуҷҷати махсуси муайяншуда ва ҳадафҳои он, татбиқ намешавад.

Моддаи 5

Истифодаи муштараки одилона ва баробари фоидаҳо

1. Тибқи бандҳои 3 ва 7 моддаи 15 Конвенсия, фоида аз истифодаи захираҳои ирсӣ, ҳамчунин аз намудҳои минбаъдаи истифода ва тиҷоратикунонии он, якҷоя ва баробар бо Тарафе ки содиркунандаи ин захира, кишвари пайдоиши ин захира ё Тарафе, ки захираҳои ирсиро тибқи муқаррароти Конвенсия харидорӣ намудааст, амалӣ мегардад. Чунин истифодаи муштараки фоидаҳо дар асоси шартҳои ҳаматарафа мувофиқашуда амалӣ мегардад

2. Ҳар як Тараф тадбирҳои қонунгузорӣ, маъмурӣ ё сиёсие (вобаста ба вазъият) меандешад, ки фоидаҳо аз истифодаи захираҳои ирсии дар қаламрави ҷомеаҳои таҳҷоӣ ва маҳаллӣ буда мутобиқи қонунгузории дохилӣ, ки ҳуқуқҳои ҷомеаҳои мазкурро танзим менамояд, якҷоя ва одилонаву баробар бо ҷомеаҳои дахлдор, дар асоси розигии Тарафҳо амлӣ мегардад.

3. Барои иҷрои банди 1 дар боло зикршуда, ҳар як Тараф, вобаста ба вазъият, тадбирҳои қонунгузорӣ, маъмурӣ ё сиёсӣ меандешад.

4. Фоидаҳо метавонанд фоидаҳои молиявӣ ва ғайримолиявӣ бошанд, аз ҷумла, аммо на ба истиснои фоидаҳое, ки дар замима оварда шудаанд.

5. Ҳар як Тараф вобаста ба вазъият, тадбирҳои қонунгузорӣ, маъмурӣ ё сиёсӣ барои таъмини истифодаи одилона ва баробари фоидаҳо аз истифодаи донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ бо ҷомеаҳои таҳҷоӣ ва маҳаллӣ буда, ки посдорони ин дониш ҳастанд, меандешад. Чунин истифодаи муштараки фоидаҳо дар асоси шартҳои ҳаматарафа мувофиқашуда амалӣ мегардад.

Моддаи 6

Дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ

1. Ҳангоми татбиқи ҳуқуқҳои соҳибихтиёрӣ ба захираҳои табиӣ ва риояи қонунгузориҳо ва талаботи танзимкунандаи миллӣ, ки дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳоро танзим мекунанд, дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ барои истифодаи онҳо дар заминаи розигии асосноки Тарафе, ки чунин захираҳоро пешниҳод мекунад, кишвари пайдоиши чунин захираҳост ё Тарафе, ки захираҳои ирсиро тибқи муқаррароти Конвенсия харидорӣ намудааст, амалӣ мегардад.

2. Мутобиқи муқаррароти ҳуқуқи дохилидавлатӣ, ҳар Тараф тадбирҳои дахлдорро бо мақсади таъмини дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ бо розигии асосноки пешакӣ ё маъқул донистан ва бо иштироки ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ, дар сурати соҳиби чунин ҳуқуқи дастрасӣ ба чунин захираҳо доштани онҳо, меандешад.

3. Тибқи банди зикршудаи 1, ҳар як Тараф бо нияти гирифтани розигии асосноки пешакӣ вобаста ба вазъият, тадбирҳои зарурии қонунгузорӣ, маъмурӣ ё сиёсӣ меандешад:

а) таъмини аёнияти ҳуқуқӣ, возеҳӣ ва шаффофияти қонунгузорӣ ва талаботи танзимкунандаи миллӣ, ки дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳоро танзим мекунанд;

b) муќаррарсозии ќоидањо ва тартиботи одилонаву ѓайритабъизии дастрасї ба захирањои ирсї;
c) таъмини иттилоот оиди тартиботи пешнињоди дархост барои гирифтани розигии асосноки пешакї;
d) ба маќоми салоњиятдори миллї пешнињод намудани ќарори хаттии шаффофи иќтисодї дар муддати аниќу имконпазир;
e) таъминот њангоми дастрасии иљозатнома ё дигар њуљљати њамшабењ ба он ба сифати исботи ќарори ќабулгардида оиди пешнињоди розигии асосноки пешакї ва бастани шартномањои њаматарафаи мувофиќашуда ва мутаносибан огоњонидани Механизми миёнарав барои танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо:
f) дар сурати иљропазирї ва мувофиќи ќонунгузории дохилидавлатї тањияи меъёрњо ва/ё равандњои гирифтани розигии асосноки пешакї ё муљозоти љомеањои тањљоиву мањаллї барои дастрасї ба захирањои ирсї ва ширкати онњо дар пешнињоди ин дастрасї;
g) љорї намудани ќоида ва расмиёти муайяни талабот ва муќаррар намудани шартњои њаматарафа мувофиќашуда. Чунин шартњо ба таври хаттї тартиб дода шуда, нуктањои зеринро фаро мегирад:
   i) муќаррарот оид ба танзими бањсњо;
   ii) шартњои истифодаи якљояи фоидањо, аз љумла нисбат ба њуќуќњои моликияти зењнї;
   iii) шартњои истифодаи минбаъда аз љониби тарафи сеюм, агар чунин њолат бошад;
   iv) муќаррарот оид ба таѓйири ниятњо (дар сурати иљропазирї).

Моддаи 7

Дастрасї ба донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї

Мутобиќи муќаррароти њуќуќи дохилидавлатї, њар як Тараф тадбирњои дахлдорро оид ба таъмини дастрасї ба захирањои донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї, ки посдоронаш љомеањои тањљоиву мањаллї мебошанд, бо розигии асосноки пешакї ё маъќул донистан ва бо иштироки љомеањои тањљоиву мањаллї, бо риояи шартњои тарафайн мувофиќашуда, меандешад.

Моддаи 8

Мулоњизоти хоса

Дар љараёни тањия ва амалисозии ќонунгузорї ва талаботи танзимкунандаи худ, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро танзим менамояд, њар як Тараф:

a) љињати њавасмандгардонии тањќиќоте, ки барои нигањдорї ва истифодаи устувори гуногунии биологї, махсусан дар кишварњои мутараќќї мусоидат мекунад, аз љумла тавассути истифодаи чорањои соддашудаи пешнињоди дастрасї ба захирањои ирсї барои истифодаи ѓайритиљоратии тањќиќотї, бо дарназардошти зарурати њалли масъалаи таѓйири њадафи чунин тањќиќот, шароит муњайё месозад;
b) таваљљўњи зарурииро ба хатарњои фавќулоддаи мављуда ё баамаломада, ки тибќи таъиноти миллї ё байналмилалї ба саломатии одамон, њайвонот ё наботот тањдид ё зарар мерасонад, равон месозад. Тарафњо метавонанд имконияти суръат бахшидани љараёни дастрасї ба захирањои ирсї ва тезонидани љараёни истифодаи одилона ва баробари фоидањо аз истифодаи ин захирањои ирсиро, аз љумла имконияти гирифтани хизматрасонии дастрас ба ниёзмандонро, алалхусус дар кишварњои мутараќќї, ба инобат гиранд;
c) ањамияти захирањои ирсиро дар истењсоли озуќаворї ва пешбурди кишоварзї ва наќши муњими онро дар ташкили таъминоти озуќаворї ба назар мегирад.

Моддаи 9

Саҳмгузорӣ дар нигоҳдорӣ ва истифодаи устувор

Тарафҳо истифодабарандагон ва таҳвилгаронро ҷиҳати равона намудани фоидаҳо аз захираҳои ирсӣ барои нигаҳдориву истифодаи устувори гуногунии биологӣ ва истифодаи устувори ҷузъҳои он ҳавасманд менамоянд.

Моддаи 10

Механизми глобалии бисёрҷонибаи
истифодаи муштараки фоидаҳо

Тарафҳо зарурати ташкил ва шартҳои фаъолияти механизми глобалии бисёрҷонибаи истифодаи муштараки фоидаҳоро барои таъмини истифодаи одилона ва баробари захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ, ки хусусияти байнисарҳадӣ доранд ва ё ки дар мавриди онҳо қабул ва гирифтани розигии асосноки пешакӣ ғайриимкон аст, таҳқиқ мекунанд. Фоидаҳои муштараки истифодашавандаи истифодабарандагони захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ, тавассути механизми мазкур ба мақсадҳои дастгирии нигаҳдории гуногунии биологӣ ва истифодаи устувори ҷузъҳои он дар миқёси глобалӣ истифода бурда мешаванд.

Моддаи 11

Ҳамкории байнисарҳадӣ

1. Дар сурати, агар бархӯрди захираҳои ирсии мушобеҳи *in-situ* дар қаламрави зиёда аз як Тараф, ин Тарафҳо кӯшиш мекунанд, дар он ҷое ки ин иҷропазир аст, бо ҷалб намудани ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ бо мақсади амалисозии ҳадафҳои Протоколи мазкур, ба таври дахлдор ҳамкорӣ намоянд.

2. Дар ҳолатҳое, ки донишҳои анъанавии мушобеҳи вобаста ба захираҳои ирсӣ дороии як ё якчанд ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллии якчанд Тарафанд, ин Тарафҳо кӯшиш мекунанд, бо ҷалб намудани ҷомеаҳои дахлдори таҳҷоиву маҳаллӣ бо мақсади амалисозии ҳадафҳои Протоколи мазкур, ба таври дахлдор ҳамкорӣ намоянд.

Моддаи 12

Донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ

1. Ҳангоми иҷрои ӯҳдадориҳои худ дар доираи Протоколи мазкур, Тарафҳо мувофиқи муқаррароти ҳуқуқҳои дохилидавлатӣ, тибқи вазъи меъёрии ҳуқуқӣ, протоколҳои ҷомеавӣ ва расмиёти ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллиро нисбат ба донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ ба инобат мегиранд.

2. Тарафҳо бо иштироки судманди ҷомеаҳои дахлдори таҳҷоиву маҳаллӣ механизмҳои огоҳикунии истифодабарандагони имконпазири ҷамоат ба захираҳои ирсиро нисбати ӯҳдадориҳояшон, аз ҷумла нисбати чораҳое, ки тавассути Механизми миёнарав имкони танзими дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳо, нисбати дастрасӣ ба чунин донишҳо ва истифодаи одилонаву баробари фоидаи амали онро, ҷорӣ месозанд.

3. Тарафҳо кӯшиш мекунанд, дар ҳолатҳои дахлдор, ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллиро, аз ҷумла занҳоро дар ин ҷомеаҳо, дар тадорукот дастгирӣ намоянд:

а) протоколҳои ҷомеавӣ, ки дастрасӣ ба донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсиро танзим менамоянд;

b) талаботи њадди аќал љињати кафолат дар шартњои тарафайни истифодаи якљояи одилона ва баробари фоидањо аз истифодаи донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї;
c) муќаррароти шартномањои намунавї оиди истифодаи якљояи фоидањо аз истифодаи донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї.

4. Тарафњо њангоми амалисозии Протоколи мазкур кўшиш менамоянд, њадди имкон истифодаи анъанавии захирањои ирсї ва донишњои анъанавии вобаста ба он ва мубодилаи анъанавии дохилиљомеавї ва байниљомеавиро, мутобиќи њадафњои Конвенсия мањдуд насозанд.

Моддаи 13

Марказњои миллии њамоњангсозї ва маќомоти салоњиятдори миллї

1. Њар як Тараф як маркази миллии њамоњангсозї доир ба масъалањои дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро таъин мекунад. Марказњои миллии њамоњангсозї маълумоти зеринро пешнињод менамоянд:

a) барои дархосткунандагоне, ки нияти дастрасї ба захирањои ирсиро доранд, маълумотро оиди тартиби гирифтани розигии асосноки пешакї ва тањияи шартномањои тарафайни мутаќобила, ки истифодаи якљояи фоидањоро дар назар гирифтааст;
b) барои дархосткунандагоне, ки нияти дастрасї ба донишњои анъанавии вобаста ба захирањои ирсиро доранд, тибќи имкон, маълумотро оиди тартиби гирифтани розигии асосноки пешакї ё маъќул донистан ва иштироки (вобаста ба њолат) љомеањои тањљоиву мањаллї ва тањияи шартномањои тарафайни мутаќобила, ки истифодаи якљояи фоидањоро дар назар гирифтааст;
c) маълумотро оиди маќоми салоњиятдори миллї, љомеањои дахлдори тањљоиву мањаллї ва фаъолияти субъектњои дахлдор.

Маркази миллии њамоњангсозї масъули робита бо Котибот аст.

2. Њар як Тараф як ё якчанд маќомоти салоњиятдори миллї доир ба масъалањои дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро таъин мекунад. Маќоми салоњиятдори миллї тибќи чорањои амалишавандаи ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсї, барои пешнињоди дастрасї ё дар њолатњои зарурї барои додани розигии хаттї оиди он ки талаботи танзими дастрасї иљро шудааст, масъуланд ва барои машварат оиди масъалањои тартибу талаботи амалкунанда, ки гирифтани розигии асосноки пешакї ва тањияи шартномањои тарафайни мутаќобиларо танзим мекунанд, љавобгў њастанд.

3. Тараф метавонад як маќомро таъин намояд, ки њам вазифаи Маркази миллии њамоњангсозї ва њам вазифаи маќоми салоњиятдори миллиро иљро намояд.

4. Њар як Тараф, на дертар аз санаи эътибор пайдо кардани Протоколи мазкур барои ин Тараф, ба Котибот иттилооти тамосии Маркази милли њамоњангсозї ва маќомоти салоњиятдори миллиро пешнињод менамояд. Агар Тараф зиёда аз як маќомоти салоњиятдори миллиро таъин намояд, вай ба Котибот ба љуз аз пешнињоди иттилоот, њамчунин маълумоти лозимиро љињати ўњдадорињои ин маќомот равона месозад. Дар сурати имконпазир, дар ин маълумот, њадди аќал нишон дода мешавад, ки кадом маќоми салоњиятдор барои захирањои ирсие, ки иљозати дастрасї ба он пурсида мешавад, масъул аст. Њар як Тараф, бетаъхир котиботро оиди њар таѓйироте дар таъини маркази миллии њамоњангсозї ё иттилооти тамосї ё ўњдадорињои маќомоти салоњиятдори миллї огоњ месозад.

5. Котибот тавассути Механизми миёнаравї дар танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо иттилооти мутобиќи банди дар боло зикргардидаи 4 дастрасшударо, тавсеа менамояд.

Моддаи 14

Механизми миёнаравї љињати танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо ва мубодилаи иттилоот

1. Тавассути Протоколи мазкур, Механизми миёнаравї дар танзими дастгирї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо ба њайси механизми миёнаравї, ки мутобиќи банди 3 моддаи 18 Конвенсия ташкил ёфта буд, таъсис мегардад. Он њамчунин дастрасї ба иттилоот оиди амалисозии Протоколи мазкур, ки њар як Тараф нашр мекунад, таъмин месозад.

2. Бе расонидани зарар ба њифзи иттилооти махфї, њар як Тараф ба Механизм барои танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо, њар маълумотеро, ки тибќи Протоколи мазкур талаб карда мешавад, пешнињод менамояд, њамчунин маълумотеро, ки мувофиќи ќарорњои дар Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Љаласаи Тарафњои Протоколи мазкур баромад мекунанд. Ин гуна маълумот иборат аст аз:

a) тадбирњои ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсие, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро танзим мекунанд;
b) иттилоот оид ба Маркази миллии њамоњангсозї ва маќомоти салоњиятдори миллї;
c) иљозатнома ё њуљљатњои мушобењи дар лањзаи иљрои дастрасї ба њайси далели ќарори ќабулшуда дар мавриди пешнињоди розигии асосноки пешакї ва тањияи шартномаи тарафайни мутаќобила додашуда.

3. Маълумоти иловагї, агар он мављуд бошад ва ё пайдо шавад, метавонад нуктањои зеринро дар бар гирад:

a) иттилоот оиди маќоми салоњиятдори љомеањои тањљоиву мањаллї ва иттилооте, ки ќайд карда мешавад;
b) муќаррароти шартномањои намунавї;
c) услуб ва василањои барои мониторинги захирањои ирсї тањияшуда;
d) кодексњои рафтор ва услубњои пешќадам.

4. Шартњои фаъолияти Механизми миёнаравї дар танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо, аз љумла пешнињоди њисобот оиди фаъолияти он, тавассути Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протоколи мазкур баромад мекунанд, баррасї ва таъин карда мешаванд.

Моддаи 15

Иљрои муќаррароти ќонунгузорињои миллї ё талаботи танзимкунандае, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоидањоро танзим менамоянд

1. Њар як Тараф тадбирњои зарурї, самарнок ва дахлдори ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсиро меандешад, то таъмини дастрасї ба захирањои ирсии дар ќаламрави њуќуќияш буда, тибќи розигии асосноки пешакї сурат гирифта, шартномањои тарафайни мутаќобила, чуноне ки ќонунгузории миллї танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро муайян намудааст ё талаботи танзимии дигар Тараф, тањия гарданд.

2. Тарафњо тадбирњои зарурї, самарнок ва дахлдори ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсиро нисбати танзими њолатњои риоя накардани чорањои дахлдори дар банди 1 зикршуда, меандешанд.

3. Тарафњо то њадди имкон ва мувофиќи маќсад, дар њолатњои эњтимолии вайронкунии ќонунгузории миллї ва талабот, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро танзим менамоянд ва дар банди 1 қайд шудааст, њамкорї менамоянд.

Моддаи 16

Иљрои муќаррароти ќонунгузории миллї ё талаботи танзимкунандае, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоидањоро танзим менамоянд, нисбат ба донишҳои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї

1. Њар як Тараф мувофиќи њолат, тадбирњои зарурї, самарнок ва дахлдори ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсиро меандешад, то таъмини дастрасї ба донишњои анъанавии вобаста ба

захирањои ирсие, ки дар ќаламрави њуќуќияш истифода мешаванд, тибќи розигии асосноки пешакї ё маъќул донистан ва бо иштироки љомеањои тањљоиву мањаллї сурат гирифта, шартномањои тарафайни мутаќобила, чуноне ки ќонунгузории миллї танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро муайян намудааст ё талаботи танзимии дигар Тарафе, ки љомеањои тањљоиву мањаллии онљо мављуданд, тањия гарданд.

2. Њар як Тараф тадбирњои зарурї, самарнок ва дахлдори ќонунгузорї, маъмурї ва сиёсиро нисбати танзими њолатњои риоя накардани чорањои дахлдори дар банди 1 овардашуда, меандешад.

3. Тарафњо то њадди имкон ва мувофиќи маќсад, дар њолатњои эњтимолии вайронкунии ќонунгузории миллї ва талабот, ки дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро танзим менамоянд ва дар банди 1 қайд шудааст, њамкорї менамоянд.

Моддаи 17

Мониторинги истифодабарии захирањои ирсї

1. Бо маќсади дастгирии риоя, њар як Тараф вобаста ба њолат, барои мониторинг ва баланд бардоштани шаффофияти истифодаи захирањои ирсї тадбирњо меандешад. Ин тадбирњо дар бар мегиранд:

a) Таъин намудани як ё якчанд нуќтањои назоратї ба таври зерин:
   i) нуқтањои назоратии таъиншуда, иттилооти вобаста ба розигии асосноки пешакї, сарчашмаи захирањои ирсї, тањияи шартномањои тарафайни мутаќобила ва/ё истифодаи захирањои ирсї (вобаста ба њолат) мегиранд ё љамъоварї менамоянд;
   ii) њар як Тараф мувофиќи њолат ва вобаста ба хосияти муайяни нуќтаи назоратии таъиншуда аз истифодабарандагони захирањои ирсї пешнињоди иттилооти дар банди болої баёншударо ба нуќтаи назоратии таъиншуда талаб менамояд. Њар як Тараф тадбирњои самаранок ва дахлдорро нисбати танзими њолатњои риоя накарданро мегирад
   iii) чунин иттилоот, аз љумла он иттилооте, ки дар сертификати мувофиќат ба талаботи эътирофи љањонидошта оварда шудааст, агар мављуд бошад, бе расонидани зарар ба њифзи иттилооти махфї, аз тарафи маќоми дахлдори њокимияти давлатї ба Тарафе, ки розигии асосноки пешакиро додааст ва ба Механизми миёнарав дар танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањо (вобаста ба вазъият), пешнињод мегардад.
   iv) нуќтањои назоратї бояд самаранок ва дорои вазифањои вобаста ба иљрои зербанди а) бошанд. Онњо бояд ба истифодаи захирањои ирсї ва љамъоварии иттилооти дахлдор дар њама марњилањои тањќиќот, тањия, љорикунии навоварї, омодасозї ба тиљоратикунонї ё тиљоратикунонї муносибат дошта бошанд.

b) њавасмандгардонии истифодабарандагон ва тањвилкунандагони захирањои ирсї, ба шартномањои тарафайн мутаќобила ворид намудани шарти мубодилаи иттилоот оиди иљрои ин шароит, аз љумла ба василаи љорї намудани талабот оиди њисоботњ;

c) њавасмандгардонии истифодаи воситањои каммасраф ва низоми коммуникатсия.

2. Иљозатнома ё мушобењи он, ки тибќи банди 3 моддаи 6 ва ба Механизми миёнарав дар дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи онњо пешнињодшуда, дода шудааст, сертификати мувофиќат ба талаботи эътирофи љањонидошта ба шумор мераванд.

3. Сертификати мувофиќат ба талаботи эътирофи љањонидошта, далели он аст, ки захираи ирсие, ки барои он ин њуҷљат дода шудааст, тибќи розигии асосноки пешакї ва тањияи шартномањои тарафайн мутаќобила мувофиќи талаботи ќонунгузорї ва њуќуќи миллии дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи якљояи фоидањоро танзимкунанда, ё талаботи танзимии Тарафе, ки розигии асосноки пешакиро пешнињод мекунад, вобиди дастрасї муќаррар гардидааст.

4. Сертификати мувофиќат ба талаботи эътирофи љањонидошта, иттилооти њадди аќали зеринро дар бар мегирад, агар он махфї набошад:

a) Номи маќоме, ки сертификатро додааст;
b) санаи додани сертификат;
c) номи тањвилкунанда;

d) мушобеҳсози нодири сертификат;
e) шахс ё ташкилоте, ки ба он розигии асосноки пешакӣ пешниҳод шудааст;
f) ашёи захираҳои ирсӣ, ки барои он сертификат дода шудааст;
g) тасдиқи хулосаи шартҳои тарафайни мутақобила;
h) тасдиқи гирифтани розигии асосноки пешакӣ;
i) навъи истифода – тиҷоратӣ ва/ё ғайритиҷоратӣ.

Моддаи 18

Риояи шартҳои мутақобилаи тарафайн

1. Ҳангоми иҷрои зербанди i) банди 3 g)-и моддаи 6 ва моддаи 7, ҳар як Тараф таҳвилкунандагон ва истифодабарандагони захираҳои ирсӣ ва/ё донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсиро ташвиқ менамояд, ба қадри зарурӣ, дар шартҳои мутақобилаи тарафайн муқаррароти танзими баҳсҳоро дохил менамояд, ки инҳоро дар бар мегирад:

a) мақомоти ҳуқуқие, ки онҳо ҳама муҳокимаҳои танзими баҳсҳоро ба он равона месозанд;
b) қонуни татбиқшаванда;
c) тариқи дигари танзими баҳсҳо, мисли миёнаравӣ ё ҳакамиятӣ.

2. Ҳар як Тараф имконияти дархости ёриро дар доираи низоми ҳуқуқии худ мутобиқи талаботи ҳуқуқии амалкунанда дар ҳолатҳои пайдо шудани баҳсҳои аз шартҳои мутақобилаи тарафайн бармеомада, таъмин менамояд.

3. Ҳар як Тараф дар ҳолатҳои дахлдор тадбирҳои босамар меандешад, барои:

a) таъмини дастрасӣ ба адлия;
b) истифодаи механизмҳо барои таъмини эътирофи мутақобила ва иҷрои қарорҳое, ки аз тарафи судҳои хориҷӣ ва қарорҳои ҳакамӣ бароварда шудааст.

4. Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад, шарҳи самаранокии моддаи мазкурро тибқи моддаи 31 Протоколи мазкур мегузаронад.

Моддаи 19

Муқаррароти шартномаҳои намунавӣ

1. Ҳар як Тараф дар ҳолатҳои дахлдор таҳия, таҷдид ва татбиқи минтақавӣ ва байниминтақавии муқаррароти шартномаҳои намунавиро барои ба шартҳои мутақобилаи тарафайн дохил намудан, ташвиқ менамояд.

2. Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад, мунтазам истифодаи минтақавӣ ва байниминтақавии муқаррароти шартномаҳои намунавиро баррасӣ менамояд.

Моддаи 20

Кодексҳои рафтор, дастурҳои роҳбарӣ ва
усулҳои пешқадам ва/ё стандартҳо

1. Ҳар як Тараф дар ҳолатҳои дахлдор таҳия, таҷдид ва истифодаи кодексҳои ихтиёрии рафтор, дастурҳои роҳбарӣ ва усулҳои пешқадам ва/ё стандартҳоро дар соҳаи дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳо ташвиқ менамояд.

2. Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад, мунтазам истифодаи кодексҳои ихтиёрии рафтор, дастурҳои роҳбарӣ ва усулҳои пешқадам ва/ё стандартҳоро баррасӣ намуда, масъалаи қабули кодексҳои мушаххаси рафтор, дастурҳои роҳбарӣ ва усулҳои пешқадам ва/ё стандартҳоро аз назар мегузаронад.

Моддаи 21

Баланд бардоштани огоҳӣ

Ҳар як Тараф ҷиҳати баланд бардоштани огоҳӣ оид ба аҳамияти муҳими захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ, ҳамчунин оид ба масъалаҳои ба ҳамдигар вобастаи дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳо, тадбирҳо меандешад. Чунин тадбирҳо метавонанд дар бар гиранд:

a) тарғиби Протоколи мазкур, аз ҷумла мақсадҳои он;
b) ташкили ҷаласаҳои ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдор;
c) ташкил ва дастгирии хадамоти ёрӣ ба ҷомеаҳои маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдор;
d) тавсеаи иттилоот тавассути Механизми миёнарав;
e) тарғиби кодексҳои ихтиёрии рафтор, дастурҳои роҳбарӣ ва усулҳои пешқадам ва/ё стандартҳо ҳангоми машварат бо ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдор;
f) дар ҳолатҳои дахлдор, ҳавасмандгардонии мубодилаи таҷрибаи миллӣ, минтақавӣ ва байналмилалӣ;
g) маърифатнокӣ ва тайёр намудани истифодабарандагон ва таҳвилгарони захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ нисбат ба ӯҳдадориҳои онҳо ҷиҳати дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва донишҳои анъанавии вобаста ба захираҳои ирсӣ;
h) ҷалб намудани ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдор ба амалӣ гардидани Протоколи мазкур;
i) баланд бардоштани огоҳӣ оид ба протоколҳо ва расмиёти ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ.

Моддаи 22

Иқтидор

1. Тарафҳо дар ташкилу рушди иқтидор ва устувории захираҳои инсонӣ ва ташкили иқтидор бо мақсади иҷрои самараноки Протоколи мазкур аз ҷониби Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ мебошанд, ҳамчунин дар кишварҳои нисбатан рушднамуда ва кишварҳои ҷазиравии мутараққӣ ва дар Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд, ҳамкорӣ менамоянд, аз ҷумла тавассути муассисаҳо ва ташкилотҳои мавҷудаи глобалӣ, минтақавӣ, назди минтақавӣ ва миллӣ. Дар ин радиф, Тарафҳо бояд барои ҷалб намудани ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдор, аз ҷумла ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ ва бахши хусусӣ мусоидат намоянд.

2. Эҳтиёҷоти Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ мебошанд, ҳамчунин дар кишварҳои нисбатан рушднамуда ва кишварҳои ҷазиравии мутараққӣ ва дар Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд, ба захираҳои молиявӣ тибқи муқаррароти Конвенсия, ҳангоми ташкилу рушди иқтидор барои иҷрои ҳадафҳои Протоколи мазкур, ба таври комил ба инобат гирифта мешаванд.

3. Ба сифати асос барои қабули чораҳои зарурӣ ҷиҳати амалисозии Протоколи мазкур аз ҷониби Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ мебошанд, ҳамчунин дар кишварҳои нисбатан рушднамуда ва кишварҳои ҷазиравии мутараққӣ ва дар Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд, бояд эҳтиёҷоти худ ва афзалияти худро дар ташкили иқтидори миллӣ ба таври гузаронидани худбаҳодиҳии иқтидори миллии худ муайян намоянд. Дар ин радиф, Тарафҳо бояд эҳтиёҷот ва афзалияти ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллӣ ва фаъолияти субъектҳои дахлдорро, дар ташкил ва рушди иқтидори миллӣ, ки онҳо барои худ муайян сохтаанд, дастгирӣ намуда, таваҷҷӯи хосро ба эҳтиёҷот ва афзалияти занҳо зоҳир намоянд.

4. Дар дастгирии амалисозии Протоколи мазкур,ташкилу рушди иқтидор, ба ғайр аз дигар соҳаҳо, соҳаҳои муҳими зеринро метавонанд дар бар гиранд:

a) иқтидор барои иҷро ва риояи ӯҳдадориҳо дар доираи Протоколи мазкур;
b) иқтидор барои гузаронидани гуфтушунид оиди шартҳои мутақобилаи тарафайн;
c) иқтидор барои таҳия, иҷро ва таъмини риояи тадбирҳои қонунгузорӣ, маъмурӣ ва сиёсӣ, ки дастрасӣ ба захираҳои ирсӣ ва истифодаи якҷояи фоидаҳоро танзим менамоянд.
d) имконияти кишварҳо барои такмили қобилияти илмию таҳқиқотии дохилӣ, ки арзиши захираҳои ирсии худро илова намудаанд.

5. Тадбирҳои тибқи бандҳои 1-4 дар боло номбаршуда, метавонанд дар бар гиранд:

a) сохтмони њуќуќї ва ташкилї;
b) њавасманд намудани мавќеи баробарї ва одилона дар гуфтушунидњо, ба монанди омўзиши малакањои гузаронидани гуфтушунидњо барои тањияи шартњои мутаќобилаи тарафайн;
c) мониторинг ва таъмини риояи шартњо;
d) истифодаи воситањои бењтарини мављудаи иттилоотї ва системањо дар асоси Интернет барои татбиќи чорабинињо оиди таъмини дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи яклњоаи фоидањо;
e) тањия ва истифодаи усулњои нархгузории арзишї;
f) тањќиќоти биологї ва тањќиќоти дахлдори илмї ва таксонометрї;
g) тањвили технология ва бунёди инфрасохтор ва иќтидори техникї барои таъмини тањвили устувори чунин технология;
h) тавсеаи сањми чорабинињо оиди таъмини дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи яклњояи фоидањо дар нигоњдории гуногунии биологї ва истифодаи устувори љузъњои он;
i) чорањои махсус барои тавсеаи имконияти фаъолияти субъектњои дахлдор вобаста ба захирањои ирсї ва истифодаи яклњояи фоидањо;
j) чорањои махсус барои тавсеаи имконияти љомеањои тањљоиву мањаллї ва фаъолияти субъектњои дахлдор дар дастрасї ба захирањои ирсї ва донишҳои анъанавии вобаста ба захирањои ирсї, бо таваљљўњ ба наќши занон дар ин љомеањо;

6. Иттилоотро оид ба ташаббусњо нисбати ташкили иќтидор ва рушд дар сатњи миллї, минтаќавї ва байналмилалї, ки мувофиќи бандњои 1-5 дар боло зикршуда амалї мешаванд, бояд ба Механизми миёнарав бо маќсади њавасманд намудани њамкорї ва мутобиќат дар ташкил ва рушди иќтидор барои таъмини дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи яклњояи фоидањо пешнињод намуд.

Моддаи 23

Тањвили технология, амали мутаќобилаи технологї
ва њамкорї

Мутобиќи муќаррароти моддањои 15, 16, 18 ва 19 Конвенсия, Тарафњо барои амалї намудани барномањои техникї ва тањќиќоти илмї ва рушд, аз љумла фаъолияти илмї дар соњаи биотехнологї, ба сифати яке аз воситањои асосии расидан ба њадафњои Протоколи мазкур њамкорї менамоянд. Тарафњо ўњдадор мешаванд, ки дастрасї ба технологияњои Тарафњое, ки кишварњои мутараќќї мебошанд, њамчунин дар кишварњои нисбатан рушднамуда ва кишварњои љазиравии мутараќќї ва дар Тарафњое, ки кишварњои гузариши иќтисодї мебошанд ва тањвили технологияро ба онњо бо маќсади бунёди имконияти рушд ва тањкими заминаи пойдор ва ќобили амали илмию технологї барои расидан ба њадафњои Конвенсия ва Протоколи мазкурро њавасманд намуда онро ташвиќ намоянд. Дар сурати имконпазир ва маќсаднок будан, чунин чорабинињои муштарак дар Тараф ё дар Тарафњо ва яклњоя бо тараф ва Тарафњо, ки захирањои ирсиро мутобиќи муќаррароти Конвенсия харидорї намуданд, амалї мегарданд.

Моддаи 24

Кишварњое, ки аз Тарафњо нестанд

Тарафњо, кишварњоеро, ки Тарафњо нестанд, барои ба Протоколи мазкур њамроњ шудан ва иттилооти дахлдорро оиди танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи яклњояи фоидањо ба Механизми миёнарав пешнињод намудан, тарѓиб мекунадн.

Моддаи 25

Механизми маблаѓгузорї ва захирањои молиявї

1. Њангоми баррасии масъалаи захирањои молиявї барои иљрои Протоколи мазкур Тарафњо муќаррароти моддаи 20 Конвенсияро ба инобат мегиранд.

2. Механизми маблаѓгузории Конвенсия механизми маблаѓгузории Протоколи мазкур мебошад.

3. Нисбат ба ташкил ва рушди иқтидор, ки дар бораи он дар моддаи 22 Протоколи мазкур омадааст, Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад, дар интихоби дастурҳои роҳбарӣ оиди механизми маблағгузорӣ, ки дар банди 2 омадааст, барои баррасии Конференсияи Тарафҳо эҳтиёҷоти Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ мебошанд, ҳамчунин дар кишварҳои нисбатан рушднамуда ва кишварҳои ҷазиравии мутараққӣ ва дар Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд ва ҳамчунин эҳтиёҷот ва бартариятҳои ҷомеаҳои таҳҷоиву маҳаллиро дар ташкили иқтидор, бо дарназардошти занон дар ин ҷомеаҳо ба назар гирифта мешавад.

4. Дар радифи банди 7 дар боло зикршуда, Тарафҳо ҳамчунин эҳтиёҷоти Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ мебошанд, ҳамчунин дар кишварҳои нисбатан рушднамуда ва кишварҳои ҷазиравии мутараққӣ ва дар Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд ва фаъолияти онҳо дар муайян ва таъмин сохтани эҳтиёҷоти худ дар ташкил ва рушди иқтидор барои амалисозии ҳадафҳои Протоколи мазкур ба инобат мегиранд.

5. Дастурҳои роҳбарӣ ба механизми маблағгузории Конвенсия дар қарорҳои дахлдори Конференсияи Ҷонибҳо, аз ҷумла онҳое ки то қабули Протоколи мазкур ифода гардидаанд, ба таври mutatis mutandis ба муқаррароти моддаи мазкур татбиқ мешавад.

6. Тарафҳое, ки кишварҳои мутараққӣ ҳастанд, захираҳои молиявӣ ва дигар захираҳоро барои иҷрои муқаррароти Протоколи мазкур метавонанд пешниҳод намоянд ва Тарафҳое ки рӯ ба тараққӣ ҳастанд ва Тарафҳое, ки кишварҳои гузариши иқтисодӣ мебошанд, метавонанд ин захираҳоро бо роҳҳои дутарафа, минтақавӣ ва бисёртарафа дастрас намоянд.

Моддаи 26

Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад

1. Конференсияи Тарафҳо ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад.
2. Тарафҳои Конвенсия, ки Тарафҳои Протоколи мазкур нестанд, метавонанд ба ҳайси нозир дар кори ҷаласаҳои Конференсияи Тарафҳо иштирок намоянд, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунанд. Вақте ки Конференсияи Тарафҳо ба сифати Ҷаласаи Тарафҳои Протоколи мазкур баромад мекунад, қарорҳоро дар доираи Протоколи мазкур танҳо намояндагони ин Тарафҳо қабул мекунанд.

3. Вақте, ки Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протокол баромад менамояд, ҳар як узви бахши Конференсияи Тарафҳо, ки ягон Тарафи Конвенсияро намояндагӣ менамояд ва дар ин замон Тарафи Протоколи мазкур намебошад, бо узве, ки аз ҷониби Тарафҳои Протоколи мазкур ва аз қатори онҳо таъин мегардад, иваз карда мешавад.

4. Конференсияи Тарафҳо, ки ба сифати Маҷлиси Тарафҳои Протокол баромад менамояд, пайваста иҷрои Протоколи мазкурро зери назарат гирифта, дар доираи ваколати худ қарорҳои лозимаро барои ҳамкорӣ ба иҷрои самараноки он қабул мекунад. Он вазифаҳое, ки тибқи Протоколи мазкур ба зимма дорад иҷро менамояд, ва:

a) тавсияҳоро оиди ҳама гуна масъалаҳое, ки барои иҷрои Протоколи мазкур зарур аст, медиҳад;

b) чунин мақомотеро ташкил мекунад, ки барои иҷрои Протоколи мазкур зарур мешуморад;

c) дар ҳолатҳои дахлдор хизматрасонӣ, ҳамкорӣ ва иттилоотеро, ки аз ҷониби ташкилотҳои байналмилалӣ ва мақомоти байниҳукуматӣ ва ғайриҳукуматии салоҳиятнок пешниҳод гардидааст дархост мекунад ва истифода мебарад;

d) шакл ва мунтазамии гирифтани иттилоотро, ки мувофиқи моддаи 29 Протоколи мазкур пешниҳод мегардад, муайян месозад ва ин иттилоот, ҳамчунин гузоришҳои аз ҳама мақомоти ёрирасон пешниҳодгардидаро баррасӣ менамояд;

e)	дар сурати зарурат ислоњњоро ба Протоколи мазку рва замимањои он, инчунин њама гуна замимањои иловагиро ба Протоколи мазкур, ки барои иљрои Протоколи мазкур лозим мешуморад, баррасї ва ќабул мекунад;

f)	инчунин дигар вазифањоеро, ки барои амалї гардидани Протоколи мазкур талаб карда мешавад, иљро менамояд.

5. Дар доираи Протоколи мазкур ќоидањои расмиёти mutatis mutandis-и Конференсияи Тарафњо татбиќ мегарданд, њамчунин ќоидањои молиявии Конвенсия, ба истисноии њолатњое, ки Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, метавонад ба таври консенсус ќарори дигаре ќабул намояд.

6. Нахустин љаласаи Ќонференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, аз Тарафи Котибот даъват шуда, њамзамон бо аввалин љаласаи Конференсияи Тарафњо, ки баргузории он баъди санаи эътибор пайдо кардани Протоколи мазкур ба наќша гирифта шудааст, баргузор мегардад. Љаласањои минбаъдаи Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, дар як замон бо љаласањои минбаъдаи Конференсияи Тарафњо сурат мегирад, агар Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, ба ќарори дигаре наояд.

7. Љаласањои ѓайринавбатии Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, ваќте даъват карда мешаванд, ки Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протоколи мазкур баромад менамояд, онро зарур шуморад ё бо дархости хаттии яке аз Тарафњо, ба шарте ки дар муддати шаш моњ пас аз он, ки котибот Тарафњоро джар бораи чунин дархост хабардор намудааст, аќаллан сеяки Тарафњо онро Тарафдорї карда бошанд.

8. Созмони Милали Муттањид, муассисањои махсусгардонидашудаи он ва Агентии байналмилалї оид ба энергияи атом, инчунин њар як давлате, ки узви ин муассисањо мебошад ё нозироне ки дар онњо њастанду Тарафњои Созишнома нестанд, дар љаласањои Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, метавонанд њамчун нозирон њузур намоянд. Њар як маќомот ё муассисаи миллї ё байналмилалї, њукуматї ё ѓайрињукуматї, ки салоњияти фарогирии масъалањои дар Протоколи мазкур мављудбударо доранд ва котиботи љаласаи Конференсияи Тарафњоро оиди намояндагии худ ба њайси нозирон дар љаласаи Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, хоњиш намудаанд, метавонанд барои ширкат дар он роњ дода шаванд, агар аќаллан сеяки иштирокчиёни Тарафњо мухолиф набошанд. Ба истисноии дигар њолатњое, ки дар моддаи мазкур баён гаштааст, иљозат ва иштироки нозирон тибќи ќоидањои расмиёте, ки дар банди 5 зикр шудааст, танзим мегардад.

Моддаи 27

Маќомоти ёрирасон

1. Њар маќомоти ёрирасоне, ки аз тарафи Конвенсия ё дар доираи он таъсис ёфтааст, метавонад ба Протокол хизматрасонї намояд, аз љумла мувофиќи ќарори Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд. Дар њар як чунин ќарор вазифањое, ки барои иљро њатмиянд, муайян карда мешавад.

2. Тарафњои Конвенсия, ки Тарафњои Протоколи мазкур нестанд, метавонанд дар њар љаласаи њар маќомоти ёрирасон ба њайси нозир ширкат варзанд. Дар њолатњое, ки маќомоти ёрирасон ба сифати маќомоти ёрирасони Протоколи мазкур амал мекунад, ќарорњоро дар доираи Протокол танњо Тарафњои Протокол ќабул менамоянд.

3. Дар сурати, агар маќомоти ёрирасони Конвенсия вазифањои худро, бо масъалањои марбут ба Протоколи мазкур иљро намояд, њар як узви дафтари маќомоти ёрирасон, ки Тарафи Конвенсияро муаррифї менамояд ва айни замон Тарафи Протоколи мазкур намебошад, бо узве, ки Тарафи Протоколи аз њисоби онњо интихоб менамояд, иваз мегардад.

Моддаи 28

Котибот

1. Котибот, ки тибќи моддаи 24 Конвенсия таъсис дода шудааст, ба сифати котиботи Протоколи мазкур баромад менамояд.

2. Банди 1 моддаи 24 Конвенсия оид ба вазифањои котибот нисбати Протоколи мазкур mutatis mutandis ба кор бурда мешавад.

3. Ба њадди он ки харољоти хизматрасонї ба котиботи Протоколи мазкур, аз дигар харољот фарќ мекунад, онњо аз Тарафи Протоколи мазкур пўшонида мешаванд. Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, дар љаласаи аввали худ ќарорњои вобаста ба чорањои дахлдори буљетї, ки барои ин маќсад заруранд, ќабул менамояд.

Моддаи 29

Мониторинг ва њисобот

Њар як Тараф иљрои ўњдадорињои худ дар доираи Протоколи мазкурро назорат мебарад ва дар доираи Протоколи мазкур ба таври мунтазам ва дар шакли зарурї, ки Конференсияи Тарафњо муайян намуда, ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад мекунад дар назди Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад менамояд, оид ба чорањои гандешида љињати иљрои Протокол њисобот медињад.

Моддаи 30

Расмиёт ва механизмњои њавасманд

гардонидани риояи Протоколи мазкур

Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протоколи мазкур баромад менамояд, дар љаласаи аввали худ расмиёти якљоя ва механизмњои ташкилиро барои мусоидат ба риояи муќаррароти Протоколи мазкур ва њолатњои риоя нашудани онро баррасї ва тасдиќ менамояд. Дар чунин расмиёт ва механизмњо ба њадди зарурат хизматрасонињои машваратї ва кўмак пешбинї мешаванд. Онњо новобаста ба расмиёт ва механизмњои танзими бањсњо дар доират моддаи 27 Конвенсия ва бе расонидани зарар ба онњо татбиќ мегарданд.

Моддаи 31

Арзёбї ва шарњ

Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протоколи мазкур баромад менамояд, пас аз чор соли эътибор пайдо намудани Протоколи мазкур ва минбаъд бо муттасилї, ки Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протоколи мазкур баромад менамояд, муайян намудааст, арзёбии самарабахшии Протоколи мазкурро мегузаронад.

Моддаи 32

Баимзорасї

Протоколи мазкур барои имзогузорї дар Муассисањои марказии Созмони Милали Муттањид дар шањри Ню-Йорк аз 2 феврали соли 2011 то 1 феврали соли 2012 кушода аст.

Моддаи 33

Эътибор пайдо намудан

1. Протоколи мазкур рӯзи навадуми барои нигоњдорї супоридани њуљљати панљоњум оиди ба тасвиб расонидан, ќабул, тасдиќ ё њамроњшавии ташкилотњои давлатї ё минтаќавии иттињодияи иќтисодї, ки Тарафњои Конвенсия њастанд, эътибор пайдо мекунад.

2. Барои кишвар ё ташкилотњои минтаќавии иттињодияи иќтисодие, ки Протоколи мазкурро тасвиб, ќабул ва тасдиќ менамоянд ё ба он баъди барои нигоњдорї супоридани њуљљати панљоњум њамроњ мешаванд, чї тавре, ки дар банди 1 боло зикр шудааст, Протоколи мазкур рӯзи навадуми барои нигоњдорї супоридани њуљљати ба тасвиб расонидан, ќабул, тасдиќ ё њамроњшавии ин кишвар ё ташкилотњои минтаќавии иттињодияи иќтисодї эътибор пайдо мекунад ё дар он рӯзе, ки Созишнома барои чунин кишвар ё ташкилотњои минтаќавии иттињодияи иќтисодї эътибор пайдо мекунад, вобаста ба он ки кадоме аз онњо дертар сурат мегирад.

3. Барои маќсадњои бандњои 1 ва 2 ягон њуљљате, ки барои нигањдорї аз Тарафи ташкилоти минтаќавии иттињодияи иќтисодї супорида шудааст, илова ба њуљљатњое, ки аз Тарафи давлатњои аъзои ин ташкилот супорида шудааст, ба шумор намеравад.

Моддаи 34

Эзоњ

Ягон эзоњ нисбат ба Протоколи мазкур раво дида намешавад.

Моддаи 35

Хориљшавї

1. Дар њар ваќти дилхоњ пас аз гузаштани ду сол аз санаи эътибор пайдо кардани Протоколи мазкур барои ягон Тараф, он Тараф метавонад бо ирсол намудани огоњиномаи хаттї ба Мањфуздоранда аз Протоколи мазкур хориљ шавад.

2. Чунин хориљшавї пас аз як сол аз санаи аз чониби Мањфуздоранда гирифтани огоњинома ё дар муддати дертар, ки дар огоњиномаи хориљшавї баён мегардад, эътибор пайдо мекунад.

Моддаи 36

Матнњои баробар

Нусхаи аслии Протоколи мазкур, ки матнњои он ба забонњои англисї, арабї, испанї, чинї, русї ва фаронсавї баробар мебошанд, барои нигоњдорї ба Дабири кулли Созмони Милали Муттањид супурда мешавад.

ДАР ТАСДИЌИ ОН зеримзокунандагон, ки ба зарурї ваколатдоранд, Протоколи мазкурро дар санаи ќайдшуда ба имзо расониданд.

ИЉРО ШУДААСТ дар Нагоя, бисту нўњуми октябри соли ду њазору дањум.

Замима

Фоидањои молиявї ва ѓайримолиявї

1. Фоидањои молиявї метавонанд дар бар гиранд, аммо бо онњо мањдуд намешаванд:

a) бољњо барои дастрасї / бољ барои њар як намунаи љамъкардашуда ё ба дигар тариќ бадастовардашуда;

b) пешпардохтњо;

c) пардотњои давра ба давра;

d) пардохтњои иљозатномавї;

e) пардохтњои иљозатномавї дар сурати тиљоратикунонї;

f) њаќќи аъзогии махсус ба фондњои маќсадноки дастгирии нигањдорї ва истифодаи устувори гуногунии биологї;

g) маош ва шартњои имтиёзнок дар сурати тавофуќи тарафайн;

h) маблаѓгузории тањќиќоти илмї;

i) корхонањои муштарак;

j) соњибияти якљоя ба њуќуќњои дахлдори моликияти зењнї.

2. Фоидањои ѓайримолиявї метавонанд дар бар гиранд, аммо бо онњо мањдуд намешаванд:

a) истифодаи муштараки натиљањои тањќиќот ва коркардњои илмї;

b) њамкорї, фаъолияти муштарак ва сањмгузорї дар соњаи иљрои барномањои тањќиќотї ва рушди илмї, аз љумла вобаста ба тањќиќот дар соњаи биотехнология, ба ќадри имкон дар Тарафи тањвилкунанда;

c) иштирок дар коркарди мањсулот;

d) њамкорї, фаъолияти муштарак ва сањмгузорї дар соњаи маърифат ва тайёр кардани кадрњо;

e) дастрасї ба иншооти захирањои ирсии ex-situ ва ба махзани иттилоот;

f) ба тањвилгар додани захирањои ирсї, дониш ва технологияњо дар шароити одилона ва мусоид, аз љумла, ваќте ки ин бо шартњои имтиёзнок ва афзалиятнок мувофиќат шудааст, дониш ва технологияњои вобаста ба истифодаи захирањои ирсї, аз љумла биотехнология ё барои нигањдорї ва истифодаи устувори гунонунии биологї муњим;

g) тањкими иќтидор љињати тањвили технологияњо ба Тарафњои истифодабаранда, ки давлатњои мутараќќї мебошанд ва ба Тарафњое, ки кишварњои иќтисодашон дар њолати гузариш ќарордошта ва коркарди технологияњо дар кишварњои истењсолкунанда, ки захирањои ирсиро пешнињод менамоянд: њамчунин такмили имконияти љомеањои тањљоиву мањаллї дар нигањдорї ва истифодаи устувори захирањои ирсии онњо;

h) таъсис додани иќтидори ташкилї;

i) захирањои инсонї ва моддї барои тањкими иќтидор дар соњаи истифода ва иљрои муќаррароти меъёрї, ки дастрасї ба захирањои ирсиро танзим менамоянд;

j) тайёрии касбии мутахассисони соњаи захирањои ирсї бо иштироки пурраи Тарафњои тањвилгар ва махсусан дар он љое ки имконпазир аст, дар ќаламрави ин Тарафњо;

k) дастрасї ба иттилооти илмии вобаста ба нигањдорї ва истифодаи устувори гуногунии биологї, аз љумла гузаронидани барўйхатгирии биологї ва тањќиќоти таксономї (ќитъабандї)

l) мусоидат ба рушди иќтисодиёти мањаллї;

m) тањќиќоти илмии ба ќонеъ гардонидани эњтиёљоти аввалия равоншуда, ба монанди таъмини зарурии њифзи саломатї ва истењсоли маводи хўрокворї, бо дарназардошти намудњои истифодаи дохилии захирањои ирсї дар Тарафњои тањвилкунанда;

n) робитањои ташкилї ва касбї, ки метавонанд дар натиљаи ба имзо расонидани созишнома оид ба дастрасї ба захирањои ирсї ва истифоди муштараки фоидањо ва њамкории муштараки минбаъда ташаккул ёбанд:

o) фоидањое, ки таъминоти озуќаворї ва воситањои зистро кафолат медињанд;

p) эътирофи иљтимої;

q) моликияти муштараки патентњо ва дигар шаклњои дахлдори њуќуќи моликияти зењнї.

Замимаи II

Наќшаи кории Кумитаи байнињукуматї оид ба Протоколи Нагоя танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки одилона ва баробари фоида аз корбурди онҳо

A. Масъалањои баррасишаванда дар маљлиси нахустини Кумитаи байнињукуматї

1. Шартњои фаъолияти Механизми миёнаравї барои танзими дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоида, аз љумла пешнињоди њисобот оид ба фаъолият (банди 4 моддаи 11).

2. Тавсияњо оид ба дастгирии ташкили иќтидор, инкишофи иќтидор ва устувории захирањои инсонї ва ташкили иќтидор дар кишварњои мутараќќї, аз љумла кишварњои нисбатан рушднамуда ва байни онњо давлатњои хурди љазиравии рў ба тараќќї ва Тарафњо бо иќтисодиёти дар њолати гузариш ќарордошта мебошанд, бо дарназардошти эњтиёљоте, ки Тарафњои ба мувофиќаомада ошкор кардаанд бо маќсади амалисозии Протокол (моддаи 18).

3. Тавсияњо оид ба афзоиши огоњии љамъият нисбат ба зарурати захирањои ирсї ва вобаста ба онњо донишҳои анъанавї ва масъалањои дахлдори дастрасї ба захирањои ирсї ва истифодаи муштараки фоида (моддаи 17).

4. Расмиёти муштарак ва механизмњои ташкилї барои њамкории риояи муќаррароти Протокол ва баррасии њолатњои риоя накардан, аз љумла расмиёт ва механизмњои хизматрасонии машваратї ва кўмак дар мавридњои дахлдор; (моддаи 24).

B. Масъалањои баррасишаванда дар маљлиси дуюми Кумитаи байнињукуматї

5. Тањияи буљети барнома дар марњалаи дусола пас аз эътибор пайдо кардани Протокол.

6. Тањияи дастурњои роњбарикунанда барои механизми маблағгузорї (моддаи 19).

7. Тањияи дастурњои роњбарикунанда барои љамъоварии захирањо бо маќсади амалисозии Протокол.

8. Баррасии ќоидањои расмиёт; Конференсияи Тарафњо, ки ба сифати Маљлиси Тарафњои Протокол баромад мекунанд (банди 5 моддаи 20).

9. Тањияи лоињаи рўзномаи пешакии нахустин Маљлиси Тарафњо (банди 6 моддаи 20).

10. Зарурати ташкил ва шартњои фаъолияти механизми глобалии бисёртарафаи истифодаи муштараки фоида.

11. Баррасии минбаъдаи масъалањои зарурї дар маљлиси нахустини Кумитаи байнињукуматї.